

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT VAZIRLIGI

O‘ZBEKISTON DAVLAT XOREOGRAFIYA AKADEMIYASI

“TASDIQLAYMAN”

O‘zbekiston davlat xoreografiya
akademiyasi rektori

Sh.M.Toxtasimov

2025-yil “29”

av gust

Ro'yhatga olindi: №BD-60211600-1.14

2025-yil “29”-avgust

RAQS KOMPOZITSIYASI ASOSLARI

FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	200 000	– San’at va gumanitar fanlar
Ta’lim sohasi:	210 000	– San’at
Ta’lim yo‘nalishlari:	60211600	– Xoreografiya (Xoreografiya jamoalari rahbari)

Toshkent-2025

Fan/modul kodi RKA118034		O'quv yili 2025-2029	Semestr 1-8	ECTS Kreditlar 34							
				4	4	4	4	4	4	4	6
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari							
				4	4	4	4	4	4	4	6
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)				Jami yuklama (soat)			
	Raqs kompozitsiyasi asoslari	510		510				1020			
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda nazariy bilimlarning asosiy tushunchalarga ega bo'lishga hamda ularni uslubiy amaliyotda tatbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat. Xoreografik siymoni yaratishda dramaturgiya qonunlarining mohiyatini chuqur tushunish. O'z mutaxassisliklari bo'yicha faoliyat olib borishlari va bilimlarini amaliyotda qo'llay olishlari uchun zamin yaratadi va talabalarni zarur bo'lgan bilimlar bilan qurollantiradi. Fanning vazifasi-talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar hamda ilmiy-ijodiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi. II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) III. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. "Raqs kompozitsiyasi asoslari" faniga kirish. Xoreografiya san'ati. Musiqa san'ati. Dramaturgiyaning asosiy qonunlari. Raqs kompozitsiyasi asoslari. Raqs tasviri turlari va shakllari. Oddiy va murakkab raqs tasvirlari. Simmetrik va assimetrik raqs chizmalari. Statik va dinamik raqs tasvirlari. Bir – rejali va ko'p rejali raqs tasvirlarini yaratish uslublari. Raqs etyudi. 2-mavzu. Raqs tasviri va uni xoreografik lison bilan uyg'unligi. Raqs tasviri va uni xoreografik lison bilan uyg'unligi. Tasvirlovchi, ifodalovchi, tassavur raqs harakatlari va raqs tasvirlari. Vals. Xorovod. Atribut va rekvizitlar bilan ishlash uslublari. 3-mavzu. Xoreografik lison. Xoreografik lison tarkibi va asosiy komponentlari. O'zbek milliy musiqa janrlari. Kichik xoreografik kompozitsiya shakli. Lapar janri. Milliy estrada janri. An'anaviy ijrochilik janri. Yalla janri. Klassik, xalq sahna raqsi xoreografik lisoni. Musiqiy kompozitsiya yaratish uslublari.										

4-mavzu. Xoreografiyada kompozitsion qurilish qonunlari.

O'y va uning musiqa bilan ijodiy uyg'unlashuvi. Xoreografik asarning dramaturgik tuzilishning asosiy qonun-qoidalar va ularning xoreografik raqsdagi tasviri. Xoreografik kompozitsiya yaratish. Solo, duet, trio, kvartet va divertissement. Musiqa janrlari. Raqs dramaturgiya qonunlari. Xoreografik lison va raqs chizmasini uyg'unligi. Kompozitsion rejani tuzish.

5-mavzu. Raqs folklorini sahnada qayta ishlash asoslari.

Folklor tushunchasi. Xalqlarning ijtimoiy madaniy kelib chiqishini o'rganish va uni tahlil qilish. Marosim folklori va uning turlari. Mavsumiy marosimlar. Oilaviy marosimlar. Xalqlarning marosimlari, an'analari, xalq o'yinlari va ularning kelib chiqishlarini o'rganish va ular asosida buyum, ashyolar bilan raqs sahnalashtirish. Folklor materiallari asosida musiqa tanlash. Folklor raqs dramaturgiyasini yaratish.

6-mavzu. Baletmeysterning xoreografik obraz ustida ishlashi.

Xoreografik janrlar. G'oya, o'y va uning ijodiy uyg'unlashuvi. Xoreografik kompozitsiya uchun mavzu, g'oya va syujet tanlash. Dostonlar asosida raqs dramaturgiyasini yaratish. Qahramonlik dostonlarining g'oyaviy-badiiy xususiyatlari. Romantik dostonlarning g'oyaviy-badiiy xususiyatlari. Musiqiy siymoni xoreografiyada gavdalantirish. Xoreografik miniatyurani yaratish jarayonlari. Turli janrlarda (ertak, lirik, komedik, drama, tragediya) xoreografik siymo va personajlarni yaratish uslublari.

7- mavzu. Xoreografiya san'atida ijodiy innovatsiyalar.

Baletmeysterning zamonaviy mavzu ustida ishlashi. Xoreografik syuita. Hayotiy materiallarni o'rganish va tahlil qilish. Turli xil xoreografik janrlarda xoreografik syuita yaratish uslublari. Maqom sahnalashtirish.

8- mavzu. Xoreografiya rahbarining jamoadagi ish faoliyati.

Yangi innovatsion-ijodiy xoreografik asarni yaratish. Raqsni ijro etishning yangicha shakllarini yaratish. Sahnalashtirish amaliyoti. Repetitorlik faoliyati.

III. Amaliy va yakka mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy va yakka mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Fanga kirishning amaliy asoslari.
2. Raqs tasvirining turlari.
3. Raqs tasvirining shakllari.
4. Oddiy va murakkab raqs chizmalari.

5. Simmetrik va assimetrik raqs chizmalari.
6. Statik va dinamik raqs chizmalari.
7. Bir-rejali va ko'p-rejali raqs chizmalari.
8. Murakkab raqs tasvirlari.
9. Kichik etyud sahnalashtirish uslubiyoti.
10. Talabaning sahnalashtirish amaliyoti.
11. Repetitorlik ishlari.
12. Raqs tasviri va xoreografik lison.
13. Tasvirlovchi va ifodalovchi raqs chizmalari.
14. Xalq sahna raqsi xoreografik lisoni (turli xil xorovodlar).
15. O'zbek raqsi xoreografik lisoni (Farg'ona vals).
16. Buyumli va atributli raqs harakatlari.
17. Vals sahnalashtirish.
18. Xorovod sahnalashtirish.
19. Repetitorlik ishlari.
20. Xoreografik lison tarkibining asosiy komponentlari.
21. O'zbek raqsi xoreografik lison tarkibi.
22. Yalla janrining mazmuni va mohiyati.
23. "Lapar" janrini xoreografik lison tarkibi.
24. "Milliy estrada" janrida xoreografik lison yaratish.
25. "An'anaviy ijrochilik" janrida xoreografik lison yaratish.
26. Musiqiy kompozitsiyaning xoreografik lison tarkibi.
27. Mumtoz va xalq raqslari asosida xoreografik lison yaratish.
28. Repetitorlik faoliyati.
29. Solo.
30. Duet.
31. Trio.
32. Kvartet.
33. Divertisment.
34. Sahnalashtirish amaliyoti.
35. Repetitorlik ishlari.
36. Xalqlarning marosimlari, an'analari, xalq o'yinlari va ularning kelib chiqishlarini o'rganish va ular asosida buyum, ashyolar bilan raqs sahnalashtirish.
37. Xalqlarning ijtimoiy madaniy kelib chiqishini o'rganish va uni tahlil qilish.
38. Marosim folklori va uning turlari. Mavsumiy marosimlar. Oilaviy marosimlar.
39. Xalqlarning marosimlari, an'analari, xalq o'yinlari va ularning kelib chiqishlarini o'rganish va ular asosida buyum, ashyolar bilan raqs sahnalashtirish.
40. Folklor materiallari asosida musiqa tanlash.
41. Folklor raqs dramaturgiyasini yaratish.
42. Sahnalashtirish amaliyoti.

43. Repetitorlik faoliyati.
44. Obraz tushunchasi.
45. Personaj tushunchasi.
46. Xoreografik obrazlar uchun mavzu, g'oya va syujet tanlash.
47. Libretto yozish.
48. Xoreografik obrazlarni shakllantirish.
49. Xoreografik asarni yaratish jarayonlari.
50. Turli janrlarda siymolar yaratish.
51. Turli janrlarda personajlarni yaratish.
52. Dostonlar asosida raqs dramaturgiyasini yaratish.
53. Qahramonlik dostonlarining g'oyaviy-badiiy xususiyatlari.
54. Romantik dostonlarning g'oyaviy-badiiy xususiyatlari.
55. Musiqiy siymoni xoreografiyada gavdalantirish.
56. Turli janrlarda (ertak, lirik, komedik, drama, tragediya) xoreografik siymo va personajlarni yaratish uslublari.
57. Xoreografik asarni yaratish jarayonlari.
58. Liboslar va sahna bezaklari.
59. Sahnalashtirish amaliyoti.
60. Repetitorlik faoliyati.
61. Baletmeysterning zamonaviy mavzu ustida ishlashi.
62. Xoreografik syuita.
63. Kompozitsion qurilish qonunlari.
64. Xoreografik syuitani sahnalashtirish amaliyoti.
65. Xoreografik syuitani sahnalashtirish (xalq-sahna raqsi).
66. Xoreografik syuitani sahnalashtirish (o'zbek raqsi).
67. Xoreografik syuitani sahnalashtirish (zamonaviy raqsi).
68. Maqom sahnalashtirish.
69. Sahnalashtirish amaliyoti.
70. Repetitorlik faoliyati.
71. Yangi innovatsion-ijodiy xoreografik asarni yaratish.
72. Hayotiy materiallarni o'rganish va tahlil qilish.
73. Raqsning yangi shakllarini yaratish.
74. Kompozitsion-xoreografik asarni yaratish jarayoni.
75. Ijodiy ish dasturi va kompozitsion rejani tayyorlash.
76. Xoreografik asarda ommaviy sahnalarning ahamiyati.
77. Liboslar va sahna bezaklari yaratish jarayoni.
78. Bitiruv malakaviy ijodiy ishni sahnalashtirish amaliyoti.
79. Sahnalashtirish amaliyoti.
80. Repetitorlik ishlari.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Fanga kirishning amaliy asoslari.
2. Raqs tasvirining turlari.

3. Raqs tasvirining shakllari.
4. Oddiy va murakkab raqs chizmalari.
5. Simmetrik va assimetrik raqs chizmalari.
6. Statik va dinamik raqs chizmalari.
7. Bir-rejali va ko'p-rejali raqs chizmalari.
8. Murakkab raqs tasvirlari.
9. Kichik etyud sahnalashtirish uslubi.
10. Talabaning sahnalashtirish amaliyoti.
11. Repetitorlik ishlari.
12. Raqs tasviri va xoreografik lison.
13. Tasvirlovchi va ifodalovchi raqs chizmalari.
14. Xalq sahna raqsi xoreografik lisoni (turli xil xorovodlar).
15. O'zbek raqsi xoreografik lisoni (Farg'ona vals).
16. Buyumli va atributli raqs harakatlari.
17. Vals sahnalashtirish.
18. Xorovod sahnalashtirish.
19. Repetitorlik ishlari.
20. Xoreografik lison tarkibining asosiy komponentlari.
21. O'zbek raqsi xoreografik lison tarkibi.
22. Yalla janrining mazmuni va mohiyati.
23. "Lapar" janrini xoreografik lison tarkibi.
24. "Milliy estrada" janrida xoreografik lison yaratish.
25. "An'anaviy ijrochilik" janrida xoreografik lison yaratish.
26. Musiqiy kompozitsiyani xoreografik lison tarkibi.
27. Mumtoz va xalq raqslari asosida xoreografik lison yaratish.
28. Repetitorlik faoliyati.
29. Solo.
30. Duet.
31. Trio.
32. Kvartet.
33. Divertisment.
34. Sahnalashtirish amaliyoti.
35. Repetitorlik ishlari.
36. Xalqlarning marosimlari, an'analari, xalq o'yinlari va ularning kelib chiqishlarini o'rganish va ular asosida buyum, ashyolar bilan raqs sahnalashtirish.
37. Xalqlarning ijtimoiy madaniy kelib chiqishini o'rganish va uni tahlil qilish.
38. Marosim folklori va uning turlari. Mavsumiy marosimlar. Oilaviy marosimlar.
39. Xalqlarning marosimlari, an'analari, xalq o'yinlari va ularning kelib chiqishlarini o'rganish va ular asosida buyum, ashyolar bilan raqs sahnalashtirish.
40. Folklor materiallari asosida musiqa tanlash.

41. Folklor raqs dramaturgiyasini yaratish.
42. Sahnalashtirish amaliyoti.
43. Repetitorlik faoliyati.
44. Obraz tushunchasi.
45. Personaj tushunchasi.
46. Xoreografik obrazlar uchun mavzu, g'oya va syujet tanlash.
47. Libretto yozish.
48. Xoreografik obrazlarni shakllantirish.
49. Xoreografik asarni yaratish jarayonlari.
50. Turli janrlarda siymolar yaratish.
51. Turli janrlarda personajlarni yaratish.
52. Dostonlar asosida raqs dramaturgiyasini yaratish.
53. Qahramonlik dostonlarining g'oyaviy-badiiy xususiyatlari.
54. Romantik dostonlarning g'oyaviy-badiiy xususiyatlari.
55. Musiqiy siymoni xoreografiyada gavdalantirish.
56. Turli janrlarda (ertak, lirik, komedik, drama, tragediya). xoreografik siymo va personajlarni yaratish uslublari.
57. Xoreografik asarni yaratish jarayonlari.
58. Liboslar va sahna bezaklari.
59. Sahnalashtirish amaliyoti.
60. Repetitorlik faoliyati.
61. Baletmeysterning zamonaviy mavzu ustida ishlashi.
62. Xoreografik syuita.
63. Kompozitsion qurilish qonunlari.
64. Xoreografik syuitani sahnalashtirish amaliyoti.
65. Xoreografik syuitani sahnalashtirish (xalq-sahna raqsi).
66. Xoreografik syuitani sahnalashtirish (o'zbek raqsi).
67. Xoreografik syuitani sahnalashtirish (zamonaviy raqsi).
68. Maqom sahnalashtirish.
69. Sahnalashtirish amaliyoti.
70. Repetitorlik faoliyati.
71. Yangi innovatsion-ijodiy xoreografik asarni yaratish.
72. Hayotiy materiallarni o'rganish va tahlil qilish.
73. Raqsning yangi shakllarini yaratish.
74. Kompozitsion-xoreografik asarni yaratish jarayoni.
75. Ijodiy ish dasturi va kompozitsion rejani tayyorlash.
76. Xoreografik asarda ommaviy sahnalarning ahamiyati.
77. Liboslar va sahna bezaklari yaratish jarayoni.
78. Bitiruv malakaviy ijodiy ishni sahnalashtirish amaliyoti.
79. Sahnalashtirish amaliyoti.
80. Repetitorlik ishlari.

3.	V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalari) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: - umumiy xoreografiya va milliy raqs sohasidagi amaliy dasturiy vositalarni san'at va madaniyat sohasi amaliyotida qo'llanilishi haqida <i>tasavvurga ega bo'lishi</i>; - bilim va mahoratlaridan kelib chiqqan holda ishlab chiqarish sifatini ta'minlash va ularni boshqarishda qo'llash; - zamonaviy axborot-kommunikatsion texnologiyalarini qo'llagan holda ijodiy ishlarni tayyorlash; Xoreografiya jamoalarida ijodiy jarayonni tashkil etish, raqslarni sahnalashtirish uslublarini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>; - kasbiy faoliyatning standart vazifalarini axborot va kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda va axborot xavfsizligining asosiy talablarini hisobga olgan holda hal qilish; xoreografiya san'ati sohasida intellektual, madaniy, ma'naviy, ijodiy, kasbiy o'z-o'zini rivojlantirish <i>ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak</i>.
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari • ma'ruzalar; • amaliy mashg'ulotlar; • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; jamoa bo'lib ishlash, spektakllar sahnalashtirish.
5.	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha raqs kompozitsiyasini muvaffaqiyatli topshirish.
6.	Asosiy adabiyotlar 1. Abduxakimova D.M. Raqs kompozitsiyasi asoslari. O'quv qo'llanma.-T.-2020. 2. Usmanova G.N. Raqs kompozitsiyasi asoslari. O'quv qo'llanma. – T. 2022. 3. Горлина И.Г. Искусство балетмейстера. Учебное пособие. – Т., 2022. 4. Алексидзе Г. Школа балетмейстера. Учебное пособие. – М., 2013. 5. Смирнов И. Искусство балетмейстера. Учебное пособие.. – М., 1986. Qo'shimcha adabiyotlar 6. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: O'zbekiston, 2017. 7. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. 1-jild. T.: O'zbekiston. 2018. 8. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. T.: O'zbekiston. 2018. 9. Mirziyoyev Sh.M. Bilimli avlod - buyuk kelajakning, tadbirkor xalq - farovon hayotning, do'stona hamkorlik esa taraqqiyotning kafolatidir.T.: O'zbekiston. 2018.

10. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy majlisga murojaatnomasi. T.: O'zbekiston. 2019.
11. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy majlisga murojaatnomasi. T.: O'zbekiston. 2020.
12. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga va O'zbekiston xalqiga Murojaatnomasida iqtisodiy islohotlarni izchil davom ettirish asosida 2021 yilda strategik maqsadlarga erishish yuzasidan amalga oshiriladigan ustuvor yunalishlarni keng jamoatchilik orasida targ'ib qilish bo'yicha ilmiy-ommabop risola. – T.: Ma'naviyat, 2021. – 248 b.
13. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Birlashgan Millatlar Tashkiloti Bosh Assambleyasi 75-sessiyasida so'zlagan nutqini o'rganish va keng jamoatchilik o'rtasida targ'ib qilish bo'yicha o'quv qo'llanma – T.: Ma'naviyat, 2021. – 280 b.
14. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi.-Toshkent: O'zbekiston nashriyoti, 2021. - 464 b.
15. Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. To'ldirilgan ikkinchi nashri.-Toshkent: O'zbekiston nashriyoti, 2022. - 440
16. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Toshkent, O'zbekiston nashriyoti. 2014.
17. Каримова Р. Ферганский танец. Учебное пособие – Т., 1973.
18. Каримова Р. Бухарский танец. Учебное пособие – Т., 1977.
19. Каримова Р. Хорезмский танец. Учебное пособие – Т., 1975.
20. Петросова Е. Каракалпакский танец. Учебное пособие – Т., 1976.
21. Jalilova Sh. O'zbek raqsini o'qitish uslubiyoti. O'quv qo'llanma T., Navruz. 2020.
22. Maxmudova M. O'zbek raqsini o'qitish uslubiyoti.- O'quv qo'llanma. –T.; Navruz. 2020.
23. Saitova E. O'zbek raqsini o'rganish uslubiyoti.- O'quv qo'llanma. –T.; Navruz. 2022.

Axborot manbaalari

24. www.garmonia.fili.narod.ru
25. www.Ledyah.Org.ru
26. www.edu.uz
27. www.Studfiles.ru
28. www.dancyerussia.ru
29. www.garmonia.fili.narod.ru

7.	Fan dasturi Oliy ta'lim ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 2025-yil "30" <u>avgust</u> dagi <u>1</u> -sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	Fan/modul uchun ma'sullar: Usmanova G.N. - O'zbekiston davlat xoreografiya akademiyasi "Xoreografiya jamoalari rahbari" kafedrası dotsenti. Abduxakimova D.M. - O'zbekiston davlat xoreografiya akademiyasi "Xoreografiya jamoalari rahbari" kafedrası dotsenti. Djurabayeva Ch.X. - O'zbekiston davlat xoreografiya akademiyasi "Xoreografiya jamoalari rahbari" kafedrası dotsenti. Ataxanov Sh.J. – O'zbekiston davlat xoreografiya akademiyasi "Xoreografiya jamoalari rahbari" kafedrası o'qituvchisi.
9.	Taqrizchilar: Muminov K.T.- "Shodlik" ashula va raqs ansambli badiiy rahbari, O'zbekiston xalq artisti, "Xoreografiya jamoalari rahbari" kafedrası professori. Gorlina I.G.– O'zbekiston davlat xoreografiya akademiyasi "Xoreografiya jamoalari rahbari" kafedrası v.b.professor.